

Podrška roditeljstvu u Europi

Izvršni sažetak

Uvod

Veći dio rasprave o ravnoteži između rada i privatnog života te dobrobiti djece usmjeren je na pitanja kao što su usluge za djecu, fleksibilna organizacija rada i dodaci za djecu. I dok je utjecaj roditeljstva na dobrobit i buduće prilike djece općeprihvaćena činjenica, tek nedavno se potpora roditeljstvu i obrazovanje počinju smatrati društvenim ulaganjem koje doprinosi smanjivanju stresa u roditelja te im pomaže uspješno upravljati radnim i obiteljskim obvezama. Dobre roditeljske vještine imaju visoko pozitivan utjecaj na fizički, emotivni i intelektualni razvoj djece. Potpora roditeljstva može promicati zdravlje i dobrobit djece pokazujući roditeljima kako identificirati probleme mentalnog zdravlja u djece ili savjetujući ih o prehrani. Isto tako može davati i smjernice roditeljima o tome kako poboljšati ponašanje i postignuća djece u školi. Tjelesno kažnjavanje može se smatrati ekstremnim oblikom lošeg roditeljstva: tečajevi o roditeljstvu roditelje uče kako rješavati probleme kod kuće na konstruktivan i afirmativan način. Potpora roditeljstvu i obrazovanje roditelja pomažu ostvariti sve ove ciljeve jačajući roditelje i unapređujući njihove vještine savjetovanjem, tečajevima, kampanjama podizanja razine svijesti i materijalima za učenje.

Kao dio trajnog istraživanja o obiteljima i radnom životu Eurofound je nedavno proveo istraživanje u području potpore roditeljstvu i obrazovanja roditelja. Izvješće koje je rezultat te aktivnosti donosi usporedne informacije o potpori roditeljstvu i uslugama obrazovanja za obitelji s djecom, osobito o uslugama za obitelji s djecom predškolske dobi. U izvješću se koriste i informacije prikupljene pregledima literature i izvješćima iz sedam zemalja u kojima se analiziralo pružanje usluga u Austriji, Belgiji, Estoniji, Mađarskoj, Irskoj, Portugalu i Švedskoj. Izvješće o svakoj zemlji uključuje praktične studije slučajeva koje su korištene kao smjernice za utvrđivanje što je funkcionalno, a što ne.

Politički kontekst

Međunarodni razvoj prilika u području potpore roditeljstvu pokrenuo je političke inicijative na nacionalnoj razini. Ratifikacija Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1990. u Švedskoj dovela je do roditeljskih inicijativa koje su pozitivno utjecale na zdravlje i dobrobit djece u toj zemlji. Za međunarodne godine obitelji (1994.) na federalnoj razini u Austriji osnovana je radna skupina o obrazovanju roditelja, što je dovelo do razvoja pravnih temelja za financijsku potporu obrazovanju roditelja. Preporuka br. 19 Vijeća Europe (1996.) državama članicama o politikama potpore pozitivnom roditeljstvu utjecala je na donošenje novih zakona i programa u Belgiji i Estoniji.

Europska unija isto tako poklanja sve više pažnje potpori roditeljstvu, premda uglavnom u obliku istraživačkih projekata i aktivnosti uzajamnog učenja. Međutim, potpora roditeljstvu imala je neznatnu ili nikakvu ulogu u raspravi o obrazovanju i skrbi za djecu u ranom djetinjstvu, siromaštvu djece ili socijalnom dijalogu o pomirenju profesionalnog, privatnog i obiteljskog života.

Osnovni pokazatelji

Rješavanje problema postojećih ustaljenih mišljenja o ciljevima potpore roditeljstvu i ciljnim korisnicima usluga prvi je korak prema poticanju većeg korištenja usluga. Čini se kako mnogi roditelji oklijevaju koristiti usluge bilo zato što se boje da će biti označeni kao „loši roditelji” ili zato što vjeruju da je ovakva vrsta potpore namijenjena isključivo obiteljima koje se suočavaju s rizikom socijalne isključenosti. Jedan od načina na koji pružatelji ovih usluga pokušavaju povećati njihovo korištenje jest usvajanje pristupa „unapređivanja vještina” te izbjegavanje pristupa „deficitni stav” koji teži obezvređivanju trenutanih vještina roditelja.

Kada je riječ o pokretanju novih usluga, stručnjaci i organizacije koji rade s obiteljima i djecom zagovaraju „progresivni univerzalizam” (npr. potporu dostupnu svima, uz više potpore onima kojima je najviše potrebna) kao najdjelotvorniji i najmanje sramotan oblik njihova pružanja. Kada je riječ o uključivanju specifičnih skupina, usluge koje se temelje na strategiji odlazaka pružatelja usluga izravno u obiteljski dom („struktura odlaženja”) pokazale su se iznimno korisnima.

Istraživanje je pokazalo kako preostaje još puno posla oko poticanja uključivanja očeva u programe potpore roditeljstvu. Ako se trenutačne niske razine sudjelovanja ne poboljšaju, potpora roditeljstvu riskira potvrđivanje obiteljskog modela u kojem je majka prepoznata kao „certificirani” stručnjak za odgoj djece u obitelji.

Osobe koje pružaju ove usluge različite su te uključuju ne samo društvene edukatore, psihologe, socijalne radnike, odvjetnike i posrednike u obitelji već i profesionalce u zdravstvu kao što su patronažne sestre i medicinske sestre u sustavu javnog zdravstva i liječnici. Brojne tečajeve održavaju volonteri ili zaposlenici koji rade na projektima. U brojnim slučajevima to znači česte izmjene zaposlenika, što može imati negativan utjecaj na vještine odnošenja zaposlenika – što je ključni čimbenik roditeljske potpore.

Neke su zemlje uspješno razvile tečajeve potpore roditeljstvu. Nacionalni radni standardi za rad s roditeljima u Ujedinjenom Kraljevstvu (UK), na primjer, koriste se za utvrđivanje nedostataka u obuci, utvrđivanje pokazatelja rezultata te osiguravaju platformu za ocjenjivanje i opise radnih mjesta. U Austriji se od praktičara potpore roditeljstvu traži pohađanje obuke od 500 sati koja je usmjerena na edukaciju o roditeljstvu.

Vrednovanje je problem za mnoge pružatelje usluga, budući da većina nema poticaje za zaposlenike i financijske resurse potrebne za sveobuhvatno mjerenje ishoda. Kontrola kvalitete najčešće se provodi putem smjernica za financiranje ili pritiska kolega (npr. otvorena metoda koordinacije među švedskim lokalnim vlastima). Standardizirani programi, koji su popularni u mnogim europskim zemljama, često su bili predmet formalnih vrednovanja kao što su slučajno odabrana kontrolna ispitivanja. Neki stručnjaci kritizirali su naglašavanje formalnog vrednovanja budući da postoji rizik odbacivanja praksi koje obećavaju.

Političke smjernice

- Jasno definiranje što čini potporu roditeljstvu te koje su joj granice i ciljevi preduvjet je uspješnog pružanja usluga. Budući da potpora roditeljstvu zadire u brojna područja kao što su zdravstvo, obrazovanje i socijalna skrb, potrebno je jasno razgraničiti ulogu usluga kako bi se izbjegli nedostaci i preklapanja u njihovu pružanju.
- Kako bi se poboljšalo korištenje usluga te zadovoljile potrebe korisnika usluga, važno je ponuditi širok raspon oblika potpore.
- Smanjivanje troškova usluga te ponuda sadržaja skrbi za djecu na lokaciji pružanja usluge potaknulo je više roditelja na sudjelovanje u tečajevima o roditeljstvu. Grupe osoba s istim problemima oblik su potpore koji roditelji često traže: pokazale su se uspješnima u osnaživanju roditelja, a doprinose i društvenoj koheziji. U nekim općinama u Švedskoj sudjelovanje muškaraca i migranata u programima povećalo se zapošljavanjem osoba iz navedenih skupina.
- Poboljšavanje kvalifikacija radne snage uključuje smanjenje izmjene zaposlenika i osiguravanje sredstava za projekte. Ovo uključuje ne samo formalne kvalifikacije već i učenje o tome kako uspostaviti dobar radni odnos s roditeljima.
- Potpora roditeljstvu često se pruža u obliku standardiziranih međunarodnih programa. Ovi programi temelje se na dokazima te su obično predmet opreznih vrednovanja kao što su slučajna kontrolna testiranja. Međutim, kako bi bili uspješni, ovi programi moraju biti prilagođeni specifičnim potrebama njihove ciljne skupine. U nekim slučajevima međunarodni programi prilagođeni su uz pomoć istraživačkih instituta i provedbom istraživanja i studija ocjene potreba.

Dodatne informacije

Izvešće *Potpora roditeljstvu u Europi* bit će dostupno od siječnja 2013. na <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1270.htm>

Za više informacija molimo obratite se Danielu Molinuevou, voditelju istraživanja, na dmo@eurofound.europa.eu